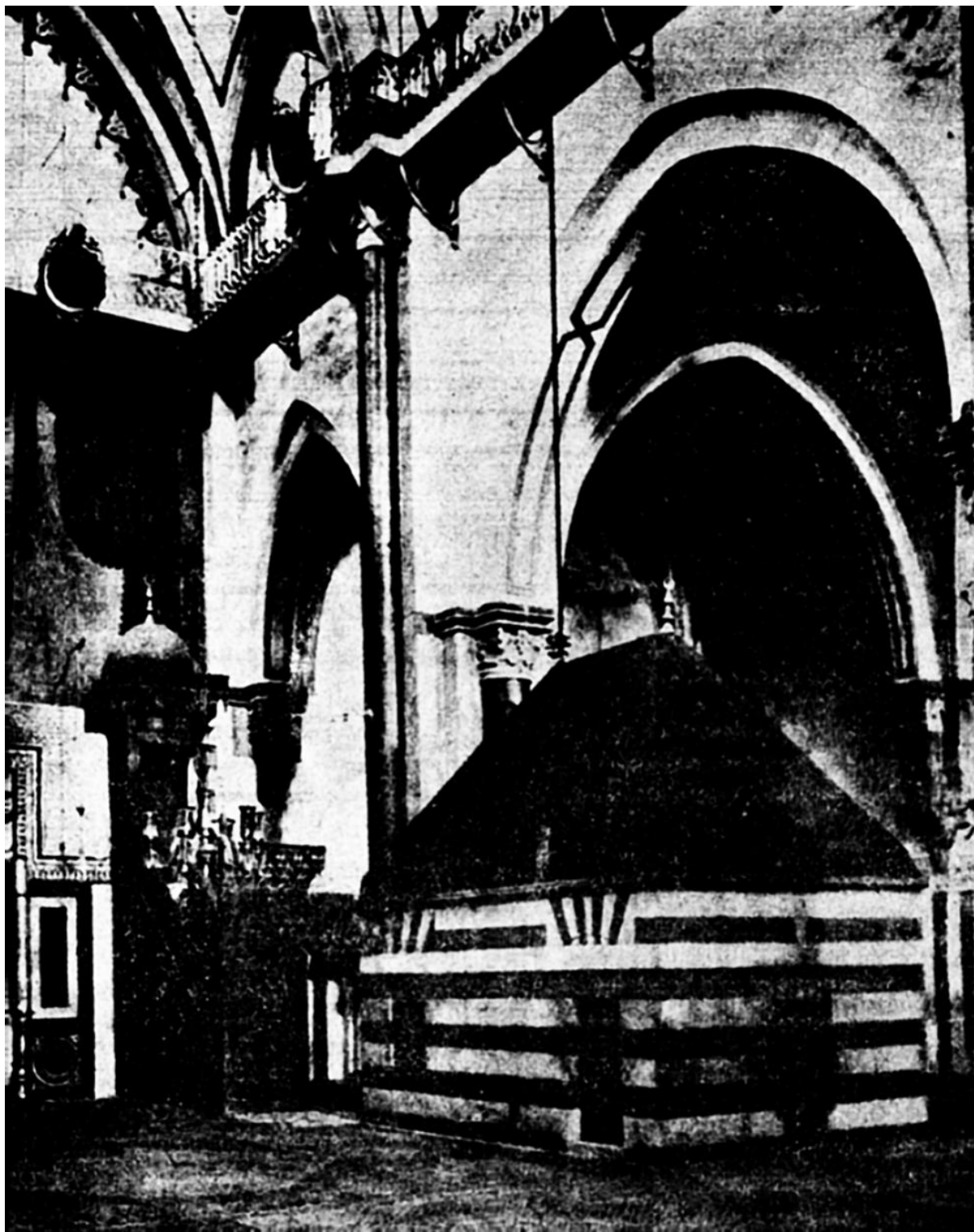

Trädgårdsgraven.

Vår guide heter Adam Kamel, med uttal av kamel så som det uttalas på svenska. När jag var uppe på Acceldama tillsammans med honom sade munken till mig att vi fått den bästa guiden i hela Jerusalem. Och han är verkligen strålande i sitt kunnande, och han gör upp program för våra dagsutflykter och det som vi bör se. Vi har engagerat honom för flera dagar, och i morgon skall vi resa ned till Hebron, och nästa dag upp till Samarien.

Torsdagen den 29 oktober. Vi åkte söderut till Hebron och besåg den kyrka som byggts över Makpelas grotta, som Abraham köpte till begravningsplats. Vägen till Hebron och Bethlehem gick över branta kullar, upp och ned, ibland utmed branta stup och då och då med skarpa hårnålskurvor. Vid Hebron ligger hela Abrahams släkt samlad och begravd. Där finns Abrahams grav, Saras, Isaks, Jakobs och Leas gravar. Josef var begravd utanför eftersom han hade dött i Egypten. Till själva grottan hade man ej tillträde, men fick se sarkofagerna som stod uppe i olika rum. De var täckta av gröna hyenden med text i guld. In till kyrkan eller rättare moskén leder nu en rätt liten dörringång, sedan den ursprungliga portalen har murats igen, då djur och vagnar förut även togs in i helgedomen. Nu får man stiga över en hög tröskelsten och dessutom böja sig. Återigen måste vi ha skyddstofflor på fötterna. Den präst som visade oss omkring passade på att utfråga Lennart om några krämpor han hade, sedan han hört att Lennart var läkare. Vid den långa ingången genom den till moskén ledande gränden fanns i ena väggen ett nu igenmurat titthål. Eftersom moskén är en arabisk helgedom har judarna inte haft tillträde till den, men en gång om året fick de genom detta titthål se in till platsen för sina förfäders gravar. Eftersom det nu inte finns några judar i Jordanien har titthålet murats igen.

Abrahams grav i Hebron.

Från gränden leden en valvövertäckt gång in till själva moskén. Eftersom guiden numera visste om mina intressen för stora stenar och för geigerundersökningar passade han alltid på att fråga om jag skulle göra några mätningar. En stor sten i valvet visade han mig på, som jag tog ett fotografi av. Den låg horisontellt i väggen någon meter upp och var sju meter lång och något över en meter hög. Så även här var man inte rädd att använda sig av stora stenblock. Det fanns naturligtvis flera stora block i murväggarna.

Guiden vid en av de stora stenblocken.

Eken i Mamres Terebintlund

Ej långt från moskén fanns Mamres ek, enligt uppgift 4000-årig och inte en ek utan en slags järnek med mycket små blad. Det var under detta träd som Abraham satt då han fick meddelandet att han skulle få en son, trots att hans hustru Sara var 90 år gammal. Sara stod ju då i tältöppningen och log. Eken är bandad och cementlagad, och är nu innesluten inom ett skyddsgaller.

Vid återfärden från Hebron gjorde vi en avstickare till Betlehem och tittade på Eken i Mamres Terebintlund

Födelsekyrkan, rest över det stall där krubban skulle ha funnits. Den ursprungliga ingången är nu igenmurad för att förhindra att man kör in i den med fordon, vilket skett. Nu en mycket låg ingång. ”Stallet” har egentligen varit ett fårahus, inte stall för hästar eller åsnor alltså. Vid ett altare fanns en 14-uddig stjärna av silver i golvet markerande den plats där Jesu födelse enligt traditionen ägt rum. Man kunde gå ned till ett något lägre beläget rum, som var byggt just över stallplatsen, där en marmorklädd nisch utvisade den plats där krubban varit och strax intill åter ett altare markerande platsen där de tre vise männen hyllade Jesusbarnet. Jesusbarnet, utskuret i olivträ, ligger uppe på kyrkans altare. En gång om året, vid jultiden, föres träbilden ned till krubban och lägges på marmorbädden. Flera grottrum fanns därnere, bland annat ett där Josef och Maria fick uppenbarelsen att fly till Egypten istället för att återvända till Jerusalem, och ett annat rum var gravrum och där benen från alla de barn mellan ett och två år som dödades av Herodes i samband med Jesu födelse, begravdes och förvarades. I ett annat grottrum har den Heliga Hieronymus suttit och översatt Bibeln till grekiska och latin. Från vägen från Bethlehem såg vi ut över Boas åker där Rut gick och plockade ax. Längre bort vid en sluttning ligger ”Herdarnas fält”. Ett stycke från Bethlehem ligger Salomos bassänger, som uppsamlar regnvatten och förser hela Bethlehem med vatten. Då porten i taggtrådsstängslet var låst, lät guiden oss krypa in under trådarna, sedan han hittat ett hål där vi kunde ta oss igenom. Vi kunde sedan vandra längs de ofantliga bassängerna i den omgivande skog av höga, grågröna cypresser. Doften liknade doften från en svensk tallskog en het och varm sommardag. Och taltrastar sjöng. Annars har vi inte hört någon fågelsång under resan. Det var en vacker och vilsam promenad, och jag liksom kände ozonluftens välgörande inverkan. Bassängerna ligger i flera terrasser nedanför varandra. Det är tre bassänger. Den stora bassängen, till vars vattenyta en trappa leder ned i ett hörn är 120 x 85 meter och 15 meter djup. När de andra avlägsnat sig med guiden i områden och jag dröjt mig kvar för att taga ett par fotografier, kom plötsligt den över området vaktande araben och fann mig inne på avstängt område. Vi såg förvånade på varandra, och när han gjorde en gest liksom för att lyfta upp nätets underkant, nickade jag. Sedan följde han mig och visade mig olika pumprum och ledningsanläggningar.

Vägen från Jerusalem är nyanlagd. Den gamla vägen går nämligen på israeliskt område, så att araberna har tvingats anlägga sin egen väg. Vid anläggandet av denna nya väg fann man vid en bergsskärning en gammal vattenledning eller akvedukt, som blottades. Det visade sig vara en vattenledning från Salomos bassänger till Jerusalem, en sträcka av ca 1½ mil. Det måste ha funnits ganska högt tekniskt kunnande att anlägga en sådan vattentunnel och göra de härför erforderliga avvägningarna i terrängen.

På eftermiddagen bilade vi ned till det 3½ km åt Jerikohållet belägna Betania, där det hem låg som Jesus mest älskade, där Maria, Marta och Lazarus bodde. Även här är det byggt en kyrka över originalplatsen, som därigenom blott kan spåras genom traditionen. I kyrkan fanns det fyra vackra mosaiktavlor föreställande Lazarus uppväckande, Maria smörjande Mästarens sår, Marta klagande på Maria osv. I närheten låg Lazarus grav där man genom en liten trång öppning, som inte är den ursprungliga ingången, kunde komma in och längs branta trappor fick gå djupt ned till en i berget uthuggen gravkammare. Utanför graven ville en arabpojke sälja stenslungor till oss. Han demonstrerade deras användbarhet och sin skicklighet genom att slunga stenar långt upp i luften. Det var en sådan stenslunga som David använde sig av i striden mot Goliat, påstod han. Slungan bestod av ett tygband vars ena ände med en ögla tråds på högra handens pekfinger, och den andra hålls på plats med pekfinger och tumme. I den av tygbandet bildade slingan lägger man en liten sten. Sedan svänger man slungan runt varv efter varv, allt snabbare, och vid lämplig tidpunkt låter man tumme och pekfinger släppa sitt grepp och stenen flyger ut med stor hastighet.

Så återvände vi upp till Jerusalem och åkte längs den östra muren, där den Gyllene Porten är igenmurad och inte skall öppnas förrän på den yttersta dagen. Vägen slingrade sig längs Ofelbergets sida och var styckvis nästan ofarbar för en bil. Det var ruskigt och jag höll i mig ordentligt fast jag satt inne i bilen. Söder om den s.k. Dyngporten, från vilken förr allt avskräde forslades ut till Hinnomsdalen, ligger Kaifaskyrkan och St.Petri in Gallicante. Gallicante betyder tuppens galande. Det var här som Petrus tre gånger förnekade Jesus då denne förhördes av översteprästen Kaifas. Man kunde gå ned till djupt belägna rum nere i berget till den plats där enligt uppgift Jesus skulle ha hållits fängslad. I närheten av kyrkan fanns Kaifas slottlika bostad.

Därefter foro vi till St.Anna-kyrkan, byggd på den plats där Anna, moder till Maria, Jesu moder, bott. Hemmet var ursprungligen en grotta, av vilken delas finns kvar, särskilt det rum som varit kök, med den högt uppåt till det fria ledande rököppningen. I närheten låg Betesdadammen, där Jesus skall ha botat en lam man, även om andra uppgifter hänvisar denna händelse till Siloa-dammen. Genom en liten öppning i marken och nedför flera branta trappor kom man så småningom ned till den djupt belägna dammen, som var ca 12 meter lång och 2-3 meter bred. Den låg nu nere i en fuktig bergshåla. Den dammen har jag alltid trott legat uppe i det fria och att sjuka kunde samlas kring densamma. Hur sjuka tar sig ner till dammen är för mig en gåta.

Till sist uppfylldes denna dags digra program med ett besök i Pilatus palats Antonia-borgen. Den är uppförd alldeles intill det gamla templet. Genom den löper en gata som leder till Stefanusporten och fortsätter i Via Dolorosa. Den har varit avsedd att vara en fästning och

Den större av Salomos bassänger, Bethlehem.

Ann-Hild vid ingången till Lazarus grav.

bevakningscentral för tempelplatsen som ligger mittemot. Här var nu ett nunnekloster, Sionsystrarnas kloster, och en vitklädd nunna förde oss omkring, först till kyrkan i vilken man såg begynnelsen av den utåt över gatan sig sträckande Ecce-Homo-bågen. Den fanns inte på Jesu tid, men markerar den plats där Pontius Pilatus visade Jesus för folket. Under klostret finns det stora källarvalv vars golv är det ursprungliga gårdsgolvet - Lithostroton, fastän klostret numera är byggt på pelare där ovanför. Gården har en gång i tiden varit fri och öppen mot himlen. Här visades vissa golvstenar med speltecken på, som använts för sällskapsspel - Basilikos - och som knektarna lär ha spelat på om Jesu kläder. Spelet går ut på att man spelar om en kung och man tror att soldaterna härigenom fick idén att kalla Jesus för Judarnas konung. Man ser också resterna av den trappa som ledde upp till Pontius Pilatus ämbetsrum. Till gården kunde vagnar och hästar komma in genom en nu sluten port, som i mosaik visar Jesus med korset på sina axlar. Det är station nr 2 på Via Dolorosa. N:o1 är den plats där Jesus dömdes i detta palats eller fästning. Under gårdsgolvet finnes det ofantliga stora cisterner i vilka regnvatten tillvaratogs, vilket vatten bland annat erfordrades för tempeltjänstens tvagningar. Bassängerna lågo djupt och var enligt uppgift själva mycket djupa. Min Geigermätare visade ingen radioaktivitet här och ej heller vid Betesdadammen. Där hade jag väntat mig en stark indikering eftersom det har ansetts att vattnet i Betesdadammen skulle vara radioaktivt och dess helande verkan härigenom få sin förklaring. Geigermätare visade här blott sju registreringar per minut.

De djur som jag tycker är mest att beklaga här i österlandet är de små åsnorna. På dem lastas oerhört stora bördor, så att de knappt orkar resa sig, men då hjälps de upp med ett lyft i bakdelen. De knäa sedan tålmodigt under sin börda, men stundtals kan det hända att de neka att gå vidare. Att se huru de praktiskt taget dignar under bördorna är beklämmande. De har små spinkiga ben och en rask trippande gång.

Golvet Lithostroton i borgen Antonia

Fredagen den 30 oktober. Vi foro tidigt norrut till Samarien med Nablus som mål. Bra väg och vi passerade först flygplatsen som man kör rakt över och sen till höger det bibliska Maspas där Saul valdes till kung. Vi passerade den plats - Beroth - där enligt uppgift Jesu föräldrar en gång på återvägen från Jerusalem saknade den tolvårige gossen, som dröjt sig kvar i templet. Därefter passerades Betel, den plats där Jakob i en dröm såg änglar färdas upp och ned på en stege som räckt upp till himlen. Den sten där han vilade huvudet mot i sin sömn, fanns ej längre här. Den har av Korsfarare förts till Skottland och sedermera till Westminster Abbey och är nu den s.k. kröningsstenen. Jag bemärkte att de får vi då och då får maka undan från vägen var precis så brungula som marken, så att de smälte samman med den. En stor fårscock på vägen makades undan av en åsna, egendomligt nog. Hunden, om det nu var en vallhund, stod uppe på vägslänten och såg på, men åsnan makade med nosen undan de får som var längst ute på vägen och mot vilka bilens sidor nästan snuddade. Kullarna voro nu rikt täckta med olivträd, som med sin grågröna grönska och runda växtsätt liknade ulliga bollar utslängda på marken. En kulle passerades som uppgavs vara den plats där Absalom dödade sin broder Amon. Färgerna här på landskapet är rikt varierande, från mörkt rödbrunt till ljusare brunt, stötande i rött till grågult och ljust grått i vissa bergsslutningar. Landskapet är här mera plant med stora vida dalar, än i Juda bergstrakt kring Jerusalem. Välvärdade fält sträcker sig kilometervitt omkring och här uppe uppges det att den bästa säden växer.

I Sikem, det gamla Sykar, 60 km norr om Jerusalem såg vi Jakobs brunn, den brunn vid vilken den samaritiska kvinnan gav Jesus vatten att dricka. 1910 börjades här att byggas en kyrka för ryska pengar, men arbetet avbröts vid krigsutbrottet och har sedan inte fortsatt. Brunnen ligger nu i en krypta under den ofärdiga kyrkan och är 50 meter djup och vatten vindas upp med ett ämbar fäst till en över en trumma ledande lina. Vattnet var friskt och kallt. Prästen hällde några droppar ned i brunnen för att vi skulle få iakttaga hur lång tid det tog innan vi hörde att vattnet nådde ned till brunnsvattnet.

I Nablus finns det 250 rena samariter kvar. De är oblandade och gifter sig blott med varandra.

Samariska präster med sin Tora-rulle

Samariterna äger och vårdar en torarulle innehållande Pentateucken eller de fem mose-böckerna. Den är äldst i världen, sa en av de två präster som visade den och som sade sig vara av Levi stam. Den skrevs 13 år efter Mose död påstod han! Den är alltså 3625 år gammal. Pergamentet är 25 meter långt. En liten replika, modell, gjord i bleckplåt, men dåligt utförd, inköptes för ett pund. Kring torarullen finns ett elegant tredelat metallfodral, tillverkat 1000 år e.Kr. Det har tre metallkulor i toppen. Vid fråga om det var skinn eller pergament, rullade prästerna upp torarullen och bad oss känna på pergamentet. Lennart gjorde sedan den

anmärkningen till guiden och oss, att en mer än 3000-årig dyrgrip rullar man inte upp på detta sätt för turister och låter dem tumma på materialet, den förvaras nog om den är äkta inom glasmontrar och vårdas på ömmare sätt. Dessutom skulle dess förekomst vara känd och nämnd i litteraturen. Så åldern och äktheten är kanske diskutabla.

Därefter besökte vi Sabaste eller Samaria, som en gång på Herodes tid varit huvudort i Samarien. Dess ålder daterar sig till 800 f.Kr. Herodes palats besöktes, varvid man fick vandra på smala stigar uppför en bergknalle, varvid våra damer avstodo och stannade kvar i bilen. Det är bara ruiner kvar av palatset. Här skall Salome ha dansat och begärt Johannes Döparens huvud. I omgivningarna finns rester av vaktorn från romersk tid, murar från tidigare israelisk tid, rester från ett Augustustempel, rester av Kung Omris palats och rester av en kyrka, Johannes Döparens kyrka, byggd på den plats där Johannes Döparen blev halshuggen. Den krypta där han hållits fängslad visades också.

Vad som förvånar mig är att mycket är dubbelt i detta heliga land. Två är de platser där Moses gick över Röda Havet - dels vid Bittersjöarna vid Suezkanalen, dels vid Akabaviken. Två är de platser där Salome dansade och Johannes Döparen dödades - dels i Herodes vinterpalats vid Döda Havets östra strand, dels i Herodes sommarpalats uppe i Samaria. Två Golgataplatser finns, en innanför den nuvarande muren i Den Heliga Gravens kyrka, en i Gordon-gården. Två

Lennart och guiden vid ruinerna efter Herodes palats.

är Jungfru Maria gravarna, en vid Getsemane, en i den israelitiska delen av Jerusalem. Två är de platser, Pisga, där Moses skådad ut över det förlovade landet, en på Döda Havets östsida, en på dess västsida. Vad skall man tro och vad är sanning?

På återfärden till Jerusalem och hotellet togo vi farväl av vår guide, Adam Kamel. Han har visat oss mycket, och det har nog sin riktighet det som munken uppe i Acceldama sa att han är den bästa guide vi kunnat få tag i. Han tycktes kunna hela Jordan-trakten på sina fem fingrar. När vi nämnde om att en svensk drunknat i Döda Havet på våren - förresten en man från Herrljungatrakten - så sa han att han var därnere just då och såg det hela. Han tycks dessutom vara mycket buss med alla vakter och poliser och alla kontrollanter, ty han går till poliserna och dricker ut deras vattenkrus när han är törstig. Uppe i Nablus lunchade han tillsammans med oss

och var förutseende att beställa vår lunch innan vi åkte upp till Sebastia, så lunchen var färdig när vi kom tillbaka. Han frågade oss vilken väg vi skulle återvända i morgon och eftersom vi varit tillhållna att i Jordanien inte nämna ordet Israel eller tala om att vi skulle dit, så sade vi att vi skulle åka upp till Beirut, fast våra planer gick ut på att i morgon ta oss igenom Mandelbaum-porten och åka in i Israel. Han fick som minne av oss en morakniv och tycktes bli förtjust över gåvan. Han skulle använda den vid sina jakter, ty han är en ivrig jägare. På vår fråga om det fanns skorpioner, sa han att där vi varit i Siloa krymmer det av sådan djur, och att han en gång dödat en, som han märkte en gång då han varit ute och just skulle somna. Och vi har gått på Sebastes kullar och i stenrösen vid Siloas ruiner utan att ana vilka dolda faror som marken dolt.

Återkomna till hotellet fick jag en idé. Kunde möjligen de stora tomma salarna i konungagravkomplexet möjligen ha varit apterade till bostad åt konung Davids hustru, åt vilken han byggde en stad nere i Ofelberget? Och kunde möjligen den stora gården där nere ha tjänat som plats för arken, som senare ”fördes upp” till tempelplatsen? Just ordet ”fördes upp” tyder på att den varit placerad på ett lågt liggande ställe, och den kan knappast ha varit placerad inne i berget med små gångar. Jag behövde därför taga en Geigermätning i området och Lennart ville

taga några fotografier av rullstensmekanismen, så vi gick upp till konungagravarna ett tag. På krönet av den djupt liggande gården gav Geigermätaren 14 registreringar per minut, i den breda trappan 7 á 8. Men på den stora gården gavs ställvis så många som 60 per minut, den kraftigaste indikering på radioaktivitet jag någonsin erhållit under hela resan, med de många undersökta platserna. Inuti ett par kamrar som jag undersökte, erhöles ingen indikering. Utan tvekan har något radioaktivt ämne förefunnits på gården, kanske att arken varit placerad här. Nu har vi nått vändpunkten för vår resa och skall snart vända näsan och bilkylaren hemåt.

Lördagen den 31 oktober. Vid frukosten mötte jag ing. Lambert, som jag en gång, då jag var chef för Flygförvaltningens kontrollbyrå, anställde som kontrollant och han placerades vid metallverken i Finspång. Han var nu stationerad i Libanon och för tillfället utlånad till Jordanien som flygexpert. Vi åkte tidigt till Mandelbaumporten, den enda tillåtna passagen mellan Jordan och Israel. Vi hade först igår på kvällen fått veta att om man skall passera genom Mandelbaumporten måste man göra framställning till myndigheterna två dagar i förväg. Medan Lennart nu sökte efter svenska konsulatet passade jag på att kila ned i Konungagravarna för att ta några jordprov med mig från de platser som gav kraftig indikering på radioaktivitet. Det fanns inget svenskt konsulat. Så vi åkte till Mandelbaumporten. Men där var det tji. Vi måste ha tillstånd först. Till vår förvåning satt Adam Kamel bland tulltjänstemännen och poliserna, och nu fick han se att vi ljugit för honom. Han sa att vi måste ha ett Amerikanskt visum och det skulle ta två dar. Han gick med Lennart till Amerikanska Ambassaden och fyllde i några formulär. Efter något förhandlande lyckades Adam få amerikanerna att lova ha visat klart till nästa dag. Vi hade alltså inte nått vändpunkten för vår resa, och som vi inte hade något rum längre på Ambassador, så bilade vi ned till Jeriko, till Dead Sea Hotel och hade ännu en skön vilodag där.

Söndagen den 1 november. Vi bilade upp till Jerusalem den slingrande vägen genom Juda bergslands öken. Vi fick våra pass ordnade och efter någon halvtimme även bilpapperen, och så passerade vi från Jordan in i Israel. Vid gränsstationen satt Adam Kamel där. Han är tydligen polis eller något liknande, vilket förklarar hans samförstånd med dem, även då de vid någon kontroll ville se våra pass och vi inte hade dem med oss. Han sa att han skulle hjälpt oss och klarat av alla formaliteterna om han vetat att vi skulle passera ut denna väg. Men vi hade ju sagt att vi skulle till Beirut. Då berättade vi att vi tillrättats att inte nämna Israel i Jordanien och då sa han att han väl förstod oss, men att det inte var så farligt numera. Vid Israels gräns tog tullformaliteterna en timmes tid, men äntligen var allt klart och resan kunde fortsätta med Haifa och Tiberias som mål. Vi fick inte se den del av Jerusalem som tillhör Israel. På den sidan finns Davids borg Sion, som på sin tid byggdes som en fästning. Det är för övrigt egendomligt att anteckna att ordet "Du dotter Sion" - som på hebreiska heter Bat-Sion, betyder "ett på fast grund byggt citadell". På franska har det blivit till "bastion" som vi ju också har tagit upp i svenskan.

Vid den vidare färden var landskapet helt förändrat, som när man vänder en hand. Trots att vi fortfarande åkte genom Juda bergland var kullarna nu täckta av i huvudsak tallskog, och där det var som magrast av någon annan växtlighet av låg och ljungliknande typ. Det är första gången på sex veckor som vi ser en helt skogsklädd kulle! Landet var renare och husen snyggare och befolkningen proper. Smuts, bylten, trasor och lumpor, slafsiga araber och deras ynkliga enkla bostäder var borta. Likaså vattenbärande kvinnor och tungt lastade åsnor. Här fanns hästar, bevattningsanläggningar och en livlig bil- och lastbilstrafik. Detta land sjuder av livaktighet och utveckling. Det enda sättet att hindra öknen ät att plantera mängder av plantor till den del av skogarna här. När vi kommit ner från bergen, där det planteras nu i rask takt. Sverige har skänkt mängder av plantor till en del av skogarna här. När vi kommit ner från bergen, där de slingrande vägarna var bättre än i Jordanien och försedda med skyddsräcken

vid de brantaste stupen, möttes blicken av den släta, välvårdade och odlade Ajalon-dalen, den plats där enligt Gamla Testamentet en profet lät solen stå stilla en hel dag.

Färden upp till Haifa gick genom en leende bygd, på vägar liknande de svenska, kantade med alléträd. Stora apelsinodlingar med av frukt dignande träd, någon enstaka bananlund och ställvis även olivlundar, tjusade ögat. Stora vinodlingar fanns det även rikligt av och åkrar plöjdes och bereddes. Massor av bevattningsanläggningar strilade sina fina strålar över fälten. När vi närmade oss Haifa kom Medelhavet till synes. På Karmelbergets sydsida fanns några arabbyar kvar, påminnande oss, som en mardröm, om de trakter av ödslighet och tristess i vilka vi levat i flera veckors tid.

Karmelbergets nordvästspets måste rundas och Haifa nås från nordsidan. Haifa ligger till stor del på bergets nordsida med äldre bebyggelse nere vid foten, och med den modernare högt upp på bergssluttningarna. Hänförande var utsikten däruppifrån över dalen och Medelhavet nedanför. Vi bilade upp på serpentinliknande gator upp till toppen, till en restaurang där vi åt lunch. Vid hamnkotoret, där Lennart ordnade de definitiva biljetterna, fick han reda på att vårt fartyg, Enotria, var ett helt dygn försenat. Vi hade alltså god tid på oss och fortsatte till Tiberias vid Galileiska sjön. Vi passerade galliléens bergland där Nazaret ligger med vackra släta slättdalar, såväl söderut som åt norr. För första gången på sex veckor ser vi brun åkerjord. Här i Nazaret var det som Jesu föräldrar bodde, men inga platser av sevärdhet finns. Så nådde vi så småningom Tiberias. Sjön heter både Tiberias sjö och Genesarets sjö. Här verkade Jesus under långa perioder. Genesarets sjö ligger i en kittel 200 meter under havsytans nivå, med sitt grönskiftande friska vatten. Vårt hotell heter Galai-Kinnareth och det ligger alldeles nere vid strandkanten med ett förtjusande läge. Här ska vi nu vila ett par dagar. Varmt och skönt, 27 grader i skuggan.

Måndagen den 2 nov. Resans kanske skönaste dag på resans vackraste och behagligaste plats. Hotellets park är lummig med gröna gräsmattor, palmer, eucalyptusträd, tallar och cypresser samt växter som vi i Sverige har i bostadsrummen. De växa här ute i det fria, bland annat stora hibiscubuskar med stora, röda blommor och massor av knoppar. Lennart, Ann-Hild och jag sitta och sola oss vid badbryggan under det att Tina sitter i skuggan på terrassen och stickar. Det enda som stör lugnet är det entoniga knattret från ett par bordtennisspelare, från slagen och bollarnas studsande. Skuggan från eudalyptusträden och svalkan från den lätt krusade vattenytan gör tillvaron ljuvlig, och Ann-Hild har så småningom blivit en najad i böljorna, det är 27 grader i vattnet. Utdunstningen från eucalyptusträden är emellertid i längden inte så behaglig, ty de doftar med en egendomlig lukt.

Tisdagen den 3 nov. Vi tog en färd norrut längs Genesarets strand. Pressande hetta, 33 grader i skuggan. Vi passerade Migdal eller Magdala som det heter i Bibeln, där en gång en beryktad kvinna, Maria av Magdala, levde. Från henne hade Jesus drivit ut sju onda andar, och on är senare känd under Maria Magdalena. Tre stycken kvinnor med namnet Maria finns i Jesu liv. Maria hans moder, jungfrun som var trolovad med Josef, Maria Magdalena och Maria i Betaniahemmet med syskonen Marta och Lazarus. Alla tre voro närvarande i Jerusalem då Jesus efter tre års verksamhet dömdes som upprorsman och fick gå lidandets väg till korset. Längre norrut passerades en hög bergskulle på vars topp en kupolkyrka rests. Det var här som Jesus bespisade de fem tusen männen med några kornbröd och fiskar.

Så nådde vi så småningom sjöns norra ända där vägen tog slut vid resterna av Nahums by, Kepher Nahum eller Kapernaum, vars murar delvis funnos kvar. Utgrävningar av orten har nyligen avslutats. En munk kom ut och öppnade murporten och vi kom in i en park med mängder av stubbar av kolonner och rester av en synagoga som möjligen kan vara från Jesu tid. Byn kan inte ha varit mer än ca 300 meter i fyrkant. Här var centrum för en stor del av Jesu verksamhet. Här gick han på vattnet, stillade stormen, uppväckte Jairi dotter från döden, botade en spetälsk, botade en man med en förtvinad arm, drev ut en ond ande från en besatt,

botade hövitsmannens tjänare samt botade en kvinna från blodgång och andra sjuka och besatta helades. På berget väster om Kapernaum syntes staden Safed. Det var på den Jesus pekade när han i sin bergspredikan sade: ”Icke kan en stad döljas, som ligger på ett berg”. Platsen har ett mycket vackert läge. Sjön med vikar och omgivande höjder hör till det natuskönaste vi sett. Sedan åter till Tiberias där vi vilade och solade och ungdomarna badade. Onsdagen den 4 november åkte vi till Haifa. Fortfarande lika varm dag. Vägen till Nazaret, som går till största delen genom ett slättlandskap, är kantad av flerdubbla rader av eucalyptus. Därutänför vidtagna sedan välansade fält och åkrar. I Haifa fick vi fördriva väntetiden till dess att tullen öppnade klockan halv fyra, då pass och tullformaliteter snart voro överstökade av en ganska gemytlig personal. Så kunde vi gå ombord på Enotria. Trevlig och vänlig besättning. Båten lastade massor av bananer och ägg, otroliga mängder, och sedan allt var klart framåt halv elva på kvällen togs Lennarts bil ombord. Efter ypperlig middag i förfinad miljö gick vi till stängs. Vi är nästan de enda 1a klass passagerarna. Har båda en stor hytt med badrum och toalettrum. Hytter är i storlek som en ordinär svensk sängkammare. Båten rullade något men vi hade tagit våra Amosytpiller mot sådana sjöjukealstrande rörelser.

Synagogan i Kapernaum

Torsdagen den 5 nov. Hela dagen ombord i lugnt och vackert väder. Ankrade vid halv niotiden på Larnacas redd på Cypern, och de passagerare som ville gå iland för en turisträpp, togs ombord på små pråmliknande båtar. Vi gick inte iland, och dagen förflöt för oss i stillhetens och solskenslapandets tecken. Några minuter före sex lämnade vi Larnaca. Fredagen den 6 nov. tillbringades i däckstolar. Båten har rullat en del under natten, ibland så kraftigt att man lyftes ur sängen ett tag. Det enda som hördes var det rytmiska, entoniga dunkandet från maskinerna i båtens inre, som ger en liten darrning åt skrovet.